Заключения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета на 21 ноември 2008 г., относно мобилността на младите хора

(2008/C 320/03)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ИМА ПРЕДВИД, ЧЕ:

1. На заседанията си в Лисабон през март 2000 г. и в Барселона през март 2002 г. Европейският съвет прие стратегическата цел до 2010 г. да превърне Европейския съюз в най-конкурентоспособните и динамични икономика и общество в света, основани на знанието, да направи системите за образование и обучение на Европейския съюз образец за световно качество и да създаде европейско пространство за научни изследвания и иновации.

2. На заседанието си в Брюксел през март 2008 г. Европейският съвет си постави за цел да премахне пречките пред свободното движение на знания, като създаде „пета свобода“, която *inter alia* да доведе до по-голяма трансгранична мобилност на изследователите, студентите, научните работници и университетските преподаватели.

3. Всички решения на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програми за действие за периода 2007-2013 г. в областта на образованието и обучението през целия живот, обхващащи всички млади хора, имат за цел да насърчават мобилността; такава цел имат и европейските програми и мерки, свързани с политиките в областта на научните изследвания и предприятията, както и структурните фондове.

4. В препоръката на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската харта за качество на мобилността (2006 г.) бяха предложени ключови принципи за гарантирането на възможно най-добрите условия за подготовка, подпомагане и оценка на периода на мобилност на всеки млад човек в друга държава-членка.

5. Целта на Болонския процес по отношение на висшето образование и на процеса от Копенхаген по отношение на професионалното образование и обучение е създаването на европейско пространство, в което мобилността на студентите и преподавателите е улеснена, прозрачността относно признаването на квалификациите и периодите на образование и обучение — засилена, а сътрудничеството между институциите подобрено.

6. Различните европейски инструменти, както настоящи (Европейска квалификационна рамка (EQF), Европейска система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS) и *Европас*), така и бъдещи (Европейска система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET)), целят да дадат на европейските граждани възможността техните квалификации и умения да бъдат по-добре признати и да се разширяват, както и да им предоставят информация относно възможностите за учене в Европа (порталите PLOTEUS и „Обучение в Европа“) [1].

7. В заключенията на Съвета относно междукултурните познания от май 2008 г. се придава особено значение на мобилността за постигането на тези познания.

8. В препоръката на Съвета относно мобилността на младите доброволци в Европейския съюз от 20 ноември 2008 г. се разглеждат въпросите, свързани конкретно с мобилността на младите доброволци.

ПРИВЕТСТВА доклада на Форума на експерти на високо равнище по въпросите на мобилността, публикуван от Европейската комисия през юни 2008 г. [2] в отговор на призива на Съвета за насърчаване и разширяване на обсега на мобилността извън студентските среди в полза на други целеви групи млади хора, както и доклада на Европейския икономически и социален комитет от 29 май 2008 г., озаглавен „Насърчаване на мобилността на младите хора в Европа: практически аспекти и график“.

КАТО СЪЗНАВА, ЧЕ:

Мобилността на младите хора в Европа, основана на принципа за свободно движение за всеки гражданин на Европа, която е централен компонент на европейското сътрудничество в образованието и обучението — формално, неформално и самостоятелно — и представлява предизвикателство от решаващо значение за Европа, основана на знанието, е важен инструмент за:

— изграждане на чувство за принадлежност към Европа,

— подпомагане на социалната и професионална интеграция,

— гарантиране на конкурентоспособността на европейската икономика в глобализирана среда.

ОТБЕЛЯЗВА, ЧЕ:

Въпреки успеха на програмата „Еразмус“ мобилността на младите хора все пак остава по-скоро изключение; това важи дори за студентите, само малка част от които отиват в друга държава-членка, за да учат или да преминат период на обучение в предприятие. Тя е все още неравномерно разпределена в зависимост от вида обучение и отрасъл, изучаваната дисциплина, държавата и социалния произход, в резултат по-специално от липсата на информация, трудности с финансирането и недостатъчно признаване в учебната програма на периодите на образование в чужбина. Мобилността продължава да е недостатъчно позната вследствие на липсата на качествена информация и на надеждна и съпоставима статистика извън рамките на програмите на Общността.

ПОДЧЕРТАВА СЛЕДНИТЕ ПРИНЦИПИ:

1. Мобилността засяга всички млади европейци, независимо дали са ученици, студенти, стажанти, доброволци, преподаватели, млади изследователи, обучаващи, работещи с млади хора, предприемачи, или младежи на пазара на труда.

[1] http://www.ec.europa.eu/ploteus, http://www.study-in-europe.org

[2] http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf

2. Мобилността трябва да се разбира основно като физическа мобилност, което означава престой в друга страна с цел учене, учебен стаж, дейност в полза на общността или допълнително обучение в контекста на ученето през целия живот. Същевременно „виртуалната мобилност“, т.е. използването на ИКТ за установяване на партньорства или дистанционен обмен с млади хора в други страни като част от структуриран проект за образование или обучение, също може да допринесе съществено за мобилността, особено в училищата.

3. Мобилността следва да се възприема не като самоцел, а като предпочитано средство за утвърждаване на европейското гражданство и конкурентоспособност, за разширяване и обогатяване на обучението и опита на младите хора, за разширяване на многостранността им и възможностите им за намиране на работа, както и за задълбочаване на междукултурното разбирателство чрез овладяване на езици и контакт с други култури.

4. За да има успех една амбициозна, хоризонтална политика в областта на мобилността в Европа, тя трябва да събуди у младите хора интерес към мобилността, да има за цел постепенното превръщане на периода на мобилност в друга европейска страна в правило за всички, както и да разполага с подходящи източници на финансиране, за да посрещне това предизвикателство. Особено внимание следва да се отделя на студентите в неравностойно положение, които се нуждаят от допълнителна финансова подкрепа. Тази политика следва да се съсредоточава и върху подготовката за мобилност и нейното подкрепяне, както и върху признаването на резултатите от ученето в период на мобилност, и следва да насърчава мобилността на преподавателите и обучаващите, които играят основна роля в тази подготовка.

5. Тази политика на мобилност цели преди всичко мобилност в рамките на Европа, но тя може да способства и за развиване на мобилност между Европа и трети държави.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ:

1. да си поставят за цел да превърнат периодите на учене в чужбина от изключение в правило за всички млади хора в Европа, като увеличат възможностите за трансгранична мобилност в различните сфери на образование и обучение и, като надлежно се отчитат националните рамки и законодателство, в областта на дейностите на доброволни начала;

2. като имат това предвид, да постигнат целите, определени от програмите на Европейския съюз в областта на образованието, младежта, културата, гражданството и научните изследвания за периода 2007-2013 г.;

3. въз основа на работата на Форума на експерти на високо равнище да положат всички усилия за постигане на следните цели след 2013 г.:

3.1. всеки млад човек следва да има възможността да участва в някаква форма на мобилност, независимо дали по време на своето образование или обучение, под формата на учебен стаж, или в рамките на дейности на доброволни начала. По-конкретно:

— всеки ученик от общообразователната система или системата на професионалното образование и обучение следва да има възможността да участва в схема за мобилност в периода на училищно образование,

— всеки студент следва да има възможността да премине период на обучение (период на учене или учебен стаж) в чужбина. институциите в областта на висшето образование следва да бъдат насърчавани да превръщат тези периоди на мобилност в част от университетската програма (в първия или втория цикъл),

— значително следва да нараснат възможностите за мобилност в рамките на професионалното образование и обучение.

3.2. Следва да се увеличи мобилността на преподавателите, обучаващите и останалия персонал в образователната система, особено в рамките на съществуващите програми;

4. Да осъществят тези цели на различни равнища с цел увеличаване на възможностите за мобилност сред младите хора и осъществяване на партньорства за мобилност с участието на всички заинтересовани страни — публичните органи, предприятията, институциите за образование и обучение и гражданското общество.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ И ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ, В РАМКИТЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ, да приемат мерки, които вземат предвид националните особености и законодателство, с цел да се премахват пречките пред мобилността в различните области и да се гарантира, че периодите на учене и обучение в чужбина се признават. В рамките на различните прояви на отворения метод на координация в областта на образованието и обучението, културата и младежта, те следва да се стремят по-специално:

1. **Да разширяват обсега на мобилността за всички млади хора**

1.1. да подобрят управлението на публичната помощ за мобилност, като насърчават координирани действия на заинтересуваните страни — както политическите (Европейски съюз, държава, регионални и местни органи), така и административните (по-специално националните агенции, които отговарят за управлението на програми на Общността);

1.2. да използват пълноценно всички съществуващи възможности за мобилност, предлагани от програмите на Европейския съюз, които предвиждат виртуална мобилност и включват не само младите хора, а в по-широк план и персонала в образователната система;

1.3. да вземат предвид потребностите, особено във връзка с финансирането, на по-малко облагодетелстваните студенти, които иначе не биха имали възможност да се възползват от програмите за мобилност;

1.4. да насърчават разработването на нови възможности за мобилност, по-специално чрез:

— разширяване на партньорствата, които включват признати периоди на мобилност в други институции или структури, по-конкретно асоциации,

— увеличаване на броя на двойните или съвместни дипломи,

— засилване на подкрепата за свързаната с професионалното обучение мобилност на младите хора, в това число стажантите,

— по-широко използване на престоите за опознаване на културата и езика,

— насърчаване на сдружаването на студенти, включително от европейските училища по изкуства, с цел осъществяване на общи проекти,

— създаване на допълнителни модули за обучение, предлагани от институциите в областта на висшето образование, например летни курсове,

— увеличаване на мобилността между предприятията, както и между предприятията и академичните, обучаващите и научноизследователските общности,

— създаване на възможности за обмен в рамките на дейностите на доброволни начала.

2. **Да предоставят повече информация относно съществуващите програми за мобилност**

2.1. да повишават осведомеността по отношение на предимствата на мобилността сред младите хора, техните ръководители и социалния им кръг (по-специално семейството, преподавателите и персонала в образователната система), както и сред работещите с млади хора; за целта да насърчават по всякакъв начин достъпа на тези целеви групи до информация;

2.2. да засилят още повече утвърждаването и изпълнението на програмите на Европейския съюз в областта на образованието, младежта, културата, гражданството и научните изследвания.

3. **Да опростят процедурите**

3.1. да продължат да опростяват условията за изпълнение на програмите на Европейския съюз, по-специално чрез общо прилагане на многогодишните споразумения, по-конкретно в областта на образованието и професионалното обучение. Тези споразумения са предпоставка за изграждане на трайни партньорства между институциите за обучение и предприятията;

3.2. да прилагат или да насърчават разработването на стратегия за финансово стимулиране на организациите и заинтересованите страни, по-специално преподавателите, обучаващите и работещите с млади хора, които организират мобилността в Европа на младите хора под тяхно ръководство;

3.3. да улеснят признаването на свързаните с мобилността резултати от ученето, като уеднаквят във възможно най-висока степен утвърждаването на резултатите от ученето за всички периоди на мобилност в Европа — цел, улеснена от предстоящото установяване до 2010 г. на съответствие между системите за сертифициране на държавите-членки и европейската квалификационна рамка, както и с европейските инструменти *Европас*, *Youthpass*, системата за трансфер и натрупване на кредити ECTS и системата за трансфер на кредити в системата на професионалното образование и обучение ECVET.

4. **Да разширят и разнообразят източниците за финансиране на мобилността на младите хора**

4.1. да подпомагат мобилността на младите хора чрез подходящо финансиране от Общността, в границите на финансовата рамка, по-специално от структурните фондове — най-вече чрез по-добро използване на възможностите, предлагани от Европейския социален фонд — и в дългосрочен план чрез адаптиране на своите насоки и управление в съответствие с приоритетите на държавите-членки, за да се отчете целта за мобилност;

4.2. да насърчават по-голямо разнообразяване и по-добро взаимно допълване на начините на финансиране на проектите за мобилност на младите хора, като се използват публични и частни източници на финансиране в границите на техните възможности (държава, регионални и местни органи, предприятия, банкови институции, включително Европейската инвестиционна банка, фондации, европейски професионални асоциации и др.);

4.3. да вземат предвид специфичните финансови нужди на студентите с по-неблагоприятно социално положение или специални нужди, за да им предоставят възможност да участват в програмите за мобилност.

5. **Да прилагат принципите, заложени в Европейската харта за качество на мобилността в образованието и обучението, към всички форми на мобилност на младите хора, по-специално по отношение на условията за подготовка, подкрепа и оценяване на периодите на мобилност**

5.1. да насърчават обмена на най-добри практики с цел увеличаване на капацитета и подобряване на качеството на прием на млади европейци по програми за мобилност;

5.2. да призоват отговорните заинтересовани страни да подобряват условията на настаняване, живот и труд на младите европейци по програми за мобилност, по-специално в комплексите за висше образование;

5.3. да подобрят езиковата и културна подготовка за мобилност на младите хора.

6. **Да увеличат познанията относно мобилността на младите хора**

6.1. да направят преглед на потоците на мобилност в Европа чрез консолидиране, а когато е приложимо, и чрез събиране на надеждни и съпоставими статистически данни;

6.2. да разпространяват и включват в обща база наличните резултати от проучвания по-ефикасно;

6.3. да извършват при необходимост проучвания на въздействието, за да се оценяват практическите ползи от мобилността за младите европейци в културен, образователен и професионален план.

ПРИКАНВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:

1. да изготви работен план, който да включва мерки по отношение на трансграничната мобилност във всички европейски програми, по-специално като се разработват механизми за насърчаване на програмите сред младите хора и като се улеснява създаването, съвместно с компетентните органи, на „обслужване на едно гише“ и на европейски портал за мобилност на младите хора, да подобри разпространението на информация сред младите хора и съответните институции, да използва възможностите на всяка програма за схеми за виртуална мобилност и да увеличава взаимодействието между различните програми;

2. да публикува преди края на 2010 г. средносрочен доклад относно развитието на мобилността на младите хора в Европа и да изготвя редовни отчети, включени в съвместния, изготвян на всеки 4 години междинен доклад, относно състоянието на мобилността на младите хора в Европейския съюз;

3. да изготви ръководство, предназначено за държавите-членки, регионалните и местните органи, институциите за образование и обучение и участниците, свързани с политиките в областта на младежта, което да им помогне да се възползват от други европейски политики, които подкрепят мобилността, като структурните фондове и политиките и програмите в областта на научните изследвания;

4. да проучи възможности за използване на нови средства за финансова подкрепа в помощ на младите хора в период на трансгранична мобилност с цел учене, включително възможността за „европейски студентски заеми“, и да докладва на Съвета за постигнатия напредък.